

Bakgrunn for vedtak

Grunnvannsuttak ved Renaelva

Åmot kommune i Hedmark

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Tiltakshaver	Godefridus van Loon
Referanse	201834545-16
Dato	18.06.2019
Ansvarlig	Gry Berg
Saksbehandler	Eline Nordseth Berg

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no
Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9

7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18

8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B

6800 FØRDE

Region Øst
Vangsvæien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Høring og distriktsbehandling	3
NVEs vurdering	4
NVEs konklusjon	6
Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven	8
Kart	9

Sammendrag

Godefridus van Loon har søkt om tillatelse til å flytte en grunnvannsbrønn ved Renaelva, og et økt vannuttak fra 0,55 l/s til 0,83 l/s. Begrunnelsen for å flytte brønnen er å sikre god vannkvalitet også ved lavvann og i flomsituasjoner.

Tidligere ble vannet brukt til drikkevann og vann til et verksted som lå på eiendommen. Van Loon planlegger å benytte vannet til drikkevann og fiskeproduksjon, derfor økes også vannmengden noe. Bygningen som er tenkt brukt som fiskefjøs ligger allerede på eiendommen.

Åmot kommune skriver at de ikke har noen merknader til tiltaket, så frem den frie ferdselen langs Renaelva ikke forstyrres. Verken **Fylkesmannen i Hedmark** eller **Hedmark fylkeskommune** har innvendinger til tiltaket.

Grunnvannsuttaget er på 0,83 l/s, mot middelvannføringen i Rena på 38 m³/s. Uttaket vil ikke ha innvirkninger på vassdraget. Naturtypen deltaområde med verdi B – viktig er registrert rett vest for uttaksstedet, og huser et antall rødlistearter. Fordi tiltaket ikke forventes å påvirke vannføringen i Rena, mener NVE at naturverdiene ikke blir berørt.

Tiltaket bør ikke medføre endringer for den frie ferdselen langs elva, noe vi ikke kan se at det har. Det er registrert 6 kulturminner i nærheten av uttaksstedet, men ingen blir berørt.

En flytting av brønnen vil være positivt med tanke på flomskader.

Etter en helhetsvurdering mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Godefridus van Loon tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av grunnvann ved Desetveien 86 i Åmot kommune. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Godefridus van Loon, datert 30.09.18:

«Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- Uttak av 0,83 l/s el. 72 m³/døgn grunnvann til privatbruk og fiskeoppdrett i et lukket anlegg (RAS-anlegg).*

Per i dag har vi en brønn til privatbruk på eiendommen som ligger ca. 3 m fra Renaelva. Denne brønnen skal flyttes lengre opp på land (ca. 10 m) for å forbedre vannkvaliteten. Derfor er dette bare en forflytning av vannuttak på eiendommen. Samtidig ønsker vi tillatelse til å bruke vannet til fiskeoppdrett i lukket anlegg.»

Grunnvannsuttak i Desetveien 86, endelig omsøkte hoveddata

TILSIG – Renaelva ved uttakspunkt		Hovedalternativ	
Nedbørfelt	km ²	2484,1	
Middelvannføring	m ³ /s	38	
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	8	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	16,7	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	7	

GRUNNVANNSUTTAKET		Gammel brønn	Ny brønn
År etablert		1930	2018
Høyde over havet	moh.	242	245
Dybde til grunnvannsspeil	m	2	5
Løsmasse eller fjell		Løsmasse	Løsmasse
Gjennomsnittlig uttak	l/s	0,02	0,71
Maksimalt uttak	l/s	0,55	0,83

Om søker

Søker er privatperson Godefridus van Loon. Han søker om tillatelse til å ta ut grunnvann til drikkevann og fiskeoppdrett på eiendommen sin i Desetveien 86 på Rena. Eiendommen ligger rett oppstrøms samløpet mellom Rena og Søre Osa, på østsiden av Rena.

Beskrivelse av tiltaket

Søker planlegger å flytte en grunnvannsbrønn ca. 7 m lenger unna elva Rena. Bakgrunnen for flyttingen er å sikre god vannkvalitet også ved vårflom og lavvann. Vannuttaket skal også økes fra 0,55 l/s til 0,83 l/s for å kunne benyttes både til drikkevann og til fiskeoppdrett. Tidligere ble vannet brukt til drikkevann og behov ved et verksted på eiendommen. Den nåværende brønnen ligger ca. 3 m fra elva, mens den nye skal ligge ca. 10 m unna elva.

Ifølge søker ligger grunnvannsspeilet omtrent 5 m under brønnlokket. Innstrømmingen til brønnen er grunnvann og indirekte vann fra elva. Grunnvannsspeilet i området er det samme som vannstanden i Rena, som varierer lite. Brønnen etableres i løsmasser, og den nåværende uttaksmengden skal ikke ha hatt innvirkninger på grunnvannsnivået.

Det skal også etableres et anlegg for fiskeproduksjon i en eksisterende hall på eiendommen, som tidligere er blitt brukt som verksted.

Testpumping

I søknaden er det beskrevet testpumping på sommerstid, hvor det var lav vannstand i Renaelva. Vannivået i brønnen holdt seg på samme høyde etter ett døgn pumping med en pumpe med kapasitet lik det uttaket som er omsøkt.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området der brønnen skal ligge er avgrenset som friluftsområde i kommuneplanen, og området for fiskeproduksjonsanlegget er avsatt til lett industri.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er sendt lokale myndigheter for uttalelse.

Åmot kommune har uttalt følgende i brev av 05.12.18:

«Den aktuelle eiendommen, samt naboeiendommen til denne, inngår i reguleringsplanen for Holmbo, vedtatt av Åmot kommunestyre den 01.10.2008 i saksnr. 08/80. Både den gamle og den nye grunnvannsbrønnen ligger i et område avsatt som friluftsområde i reguleringsplanen, mens bygget som er tenkt benyttet til fiskeoppdrett ligger i et område avsatt til lett industri/landbruksverksted. Innenfor friluftsområdet tillates det ikke oppføring av ny bebyggelse eller andre former for stengsler som hindrer allmenn fri ferdsel langs Renaelva, jf. §§ 5.2 og 5.4 i reguleringsplanen.

Hele den aktuelle eiendommen inngår også i hensynssone for flomfare i kommuneplanens arealdel, vedtatt av Åmot kommunestyre den 11.04.2018 i saksnr. 18/9. Bygge- og anleggstiltak innenfor denne sonen kan kun tillates dersom det kan dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet mot flom, jf. § 7.2 i kommuneplanen. I tillegg er det forbud mot søknadspliktige bygge- og anleggstiltak iht. plan- og bygningsloven § 20-1 i 100-metersbeltet langs Renaelva, jf. § 6.1. Dette med unntak av enkle tilretteleggingstiltak for fiske og friluftsliv, begrensede tiltak på eksisterende, bebygde eiendommer, samt bygge- og anleggstiltak som er nødvendige for utøvelse av tradisjonelt landbruk. Eiendommen ligger også innenfor to ulike støysoner i kommuneplanens arealdel.

I tillegg ligger den aktuelle eiendommen innenfor et kartlagt friluftslivsområde, kalt Rena elv. Området ble kartlagt som et friluftslivsområde i forbindelse med utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel. Kartleggingen ligger som ikke-juridisk bindende vedlegg til kommuneplanen. Rådmannen forutsetter at vannuttaket og flyttingen av grunnvannsbrønnen ikke vil få noen nevneverdig innvirkning på utøvelse av friluftsliv i området.

Søk i Miljødirektoratets Naturbase viser at det er registrert et deltaområde, som er en viktig naturtype, øst for den aktuelle eiendommen. I tillegg viser søk i Riksantikvarens kulturminnesøk at det er registrert arkeologiske kulturminner i nordenden av eiendommen, men disse berøres ikke av brønnen. Rådmannen er ikke kjent med at det foreligger andre forhold eller allmenne interesser ut over de som er nevnt over, som kan bli berørt eller få betydning i denne saken.

Konklusjon

Rådmannen forutsetter at hensynet til fri ferdsel langs Renaelva blir ivaretatt, og kan ut fra saksopplysningene ikke se at vannuttaket og flyttingen av grunnvannsbrønnen får noen nevneverdig innvirkning på kjente allmenne interesser.

...»

Fylkesmannen i Hedmark har uttalt følgende i brev av 06.11.18:

« ...

Grunnvannsnivået i den nye brønnen er opplyst å ha samme høyde som Renaelva. Vannhøyden i elva er opplyst å variere lite. Elva er regulert oppstrøms ved Storsjødammen og nedstrøms ved Løpsjødammen. Ved testpumping i juli 2018 med pumpe med kapasitet 3000 liter/time var vannivået i brønnen uendret.

Renaelva har på det aktuelle stedet en middelvannføring på ca. 38 000 liter/sekund. Fylkesmannen vurderer på bakgrunn av dette at et uttak av grunnvann på ca. 0,83 liter/sekund langs bredden av elva ikke vil påvirke vassdraget eller interesser knyttet til vassdraget nevneverdig.

Fylkesmannen vil presisere at det med dette ikke er tatt stilling til søknaden om etablering av et anlegg for fiskeoppdrett på den aktuelle eiendommen. Vi forutsetter at Fylkesmannen får søknaden om etablering av fiskeoppdrettsanlegg til behandling når søknaden om vannkilde er avklart.»

Hedmark fylkeskommune har uttalt følgende i brev av 19.10.18:

« ...

Hedmark fylkeskommune har ingen innvendinger mot at det gis tillatelse til omsøkte vannuttak.

I og med fylkeskommunen også er akvakulturmyndighet gjør vi oppmerksom på at vi her bare har tatt stilling til selve vannuttakets påvirkning på miljøet i og rundt Renaelva og ikke hva vannet er tenkt benyttet til. Vi vil ved en eventuell søknad om akvakulturtillatelse kjøre prosessen ved slike søknader og gjøre helhetlige vurderinger av den aktiviteten uavhengig av uttalelsen i denne saken.»

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av uttaket

Det er søkt om å etablere en grunnvannsbrønn i løsmasser rett ved ei stor elv. Totalt maksimalt vannuttak er satt til 0,83 l/s. Dette virker også å være maksimalkapasiteten til pumpe som er installert i brønnen.

Ifølge NEVINA er middelvannføringen i Rena ved grunnvannsbrønnen 38 m³/s, og alminnelig lavvannføring på ca. 8 m³/s.

Brønnen er tenkt anlagt i løsmasser svært nær elvebredden. Ved uttak av grunnvann i brønnen vil nydannelse av grunnvann skje ved infiltrasjon fra Rena. Det omsøkte grunnvannsuttaget er neglisjerbart sammenliknet med vannføringene i Rena. NVE vurderer de hydrologiske virkningene av grunnvannsbrønnen å være svært små.

Naturmangfold

Samløpet Rena/Søre Osa er registrert som naturtypen deltaområde i naturbase. Deltaet er lite, men huser en del rødlistede arter som gir verdien B – viktig.

Karplantene doggpil (VU) og klåved (NT) er registrert innenfor naturtypen. I tillegg er fugleartene myrhauk (EN), makrellterne (EN), bergand (VU), dvergdykker (VU) og lappfiskand (VU), og pattedyret oter (VU) registrert innenfor naturtypen.

Deltaområdet er åpenbart et naturmiljø av verdi, men sånn som grunnvannsutttaket er planlagt kan ikke NVE se at det påvirker naturmiljøet i særlig grad. Vannuttaket er også så lite at det ikke innvirker på vannføringen i Rena.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter etter naturmangfoldloven § 7 å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av grunnvannsutttaket legger vi til grunn prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 samt forvaltningsmålene i naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 04.03.19. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldloven § 8.

I influensområdet til grunnvannsbrønnen er det registrert et deltaområdet med verdien B – viktig og åtte rødlistede arter. En eventuelt uttak av grunnvann av den omsøkte størrelsen vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer gitt i naturmangfoldloven § 4 eller forvaltningsmålet for arter i naturmangfoldloven § 5.

NVE har også sett påvirkningen fra grunnvannsutttaket i sammenheng med andre påvirkninger på naturtypene, artene og økosystemet. Den samlede belastning på økosystemet og naturmangfoldet er dermed blitt vurdert, jamfør naturmangfoldloven § 10. Den samlede belastningen anses ikke som så stor at den blir avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldloven § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap og friluftsliv

Tiltaket medfører svært små terrenginngrep. Brønnene vil være svært lite synlige, og har slik sett ingen påvirkninger for landskapet.

Åmot kommune skriver at grunnvannsbrønnen ikke bør være til hinder for fri ferdsel langs elva. Området er også registrert som friluftsområde, og NVE er enig i at fri ferdsel burde være mulig. Det står i søknaden at området ble gjerdet inn i 2017 for å ha sauer på beite. Hva dette har gjort for den frie

ferdselen er uklart, men flyttingen av brønnen vil ikke ha innvirkning på friluftslivet. Man kan også se på det som positivt fordi den nye brønnen ligger lenger fra elva.

Kulturminner

Det registrert tre automatiske fredede kulturminner i nærheten av eiendommen, og tre med uavklar vernestatus.

Ingen av kulturminnene ligger i umiddelbar nærhet av verken den gamle brønnen, den nye brønnen eller fiskefjøset.

Flom

Åmot kommune skriver i sin høringsuttalelse at brønnområdet ligger innenfor hensynssone for flomfare. De skriver videre at bygge- og anleggstiltak kun kan tillates hvis det kan dokumenteres tilstrekkelig sikkerhet mot flom. NVE kan ikke med sikkerhet fastslå at den nye brønnplasseringen ikke vil bli utsatt ved store flommer i Rena. Den nye plasseringen av grunnvannsuttak ligger imidlertid lenger unna Rena, og vil være bedre sikret enn den gamle. Det er også en av grunnene til at tiltakshaver vil flytte brønnen. På bakgrunn av det kommunen og tiltakshaver skriver og våre egne erfaringer, mener NVE at konsekvensene ved flom er akseptable.

Samfunnsmessige fordeler

Tiltaket vil gi rent drikkevann til husholdningen i Desetveien 86. Tilstrekkelig drikkevann av tilfredsstillende kvalitet er en allmenn interesse av høy prioritet. Et fiskeproduksjonsanlegg på eiendommen vil kunne bidra til å opprettholde bosetning i distriktet.

Oppsummering

Grunnvannsutaket er på 0,83 l/s, mot middelvannføringen i Rena på 38 m³/s. Uttaket vil ikke ha innvirkninger på vassdraget. Naturtypen deltaområde med verdi B – viktig er registrert rett vest for uttaksstedet, og huser et antall rødlistearter. Fordi tiltaket ikke forventes å påvirke vannføringen i Rena, mener NVE at naturverdiene ikke blir berørt.

Tiltaket bør ikke medføre endringer for den frie ferdselen langs elva, noe vi ikke kan se at det har. Det er registrert 6 kulturminner i nærheten av uttaksstedet, men ingen blir berørt.

En flytting av brønnen vil være positivt med tanke på flomskader.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Godefridus van Loon tillatelse etter vannressursloven § 8 til uttak av grunnvann ved Desetveien 86 i Åmot kommune. Vannet skal benyttes til drikkevann og fiskeproduksjon. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til plan- og bygningsloven

Forskrift om byggesak (byggsaksforskriften) gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til akvakulturloven

NVE har kun vurdert grunnvannsuttaget og dets konsekvenser for allmenne interesser i og rundt vassdraget.

Forholdet til akvakulturloven og tilhørende forskrifter må avklares med Fylkesmannen i Innlandet og Hedmark fylkeskommune før et fiskeproduksjonsanlegg etableres på eiendommen.

Forholdet til forurensningsloven

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten. NVE har vurdert samfunnsnyttens av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Grunnvannsuttak

Tillatelsen gjelder et uttak på 0,83 l/s i gjennomsnitt over døgnet.

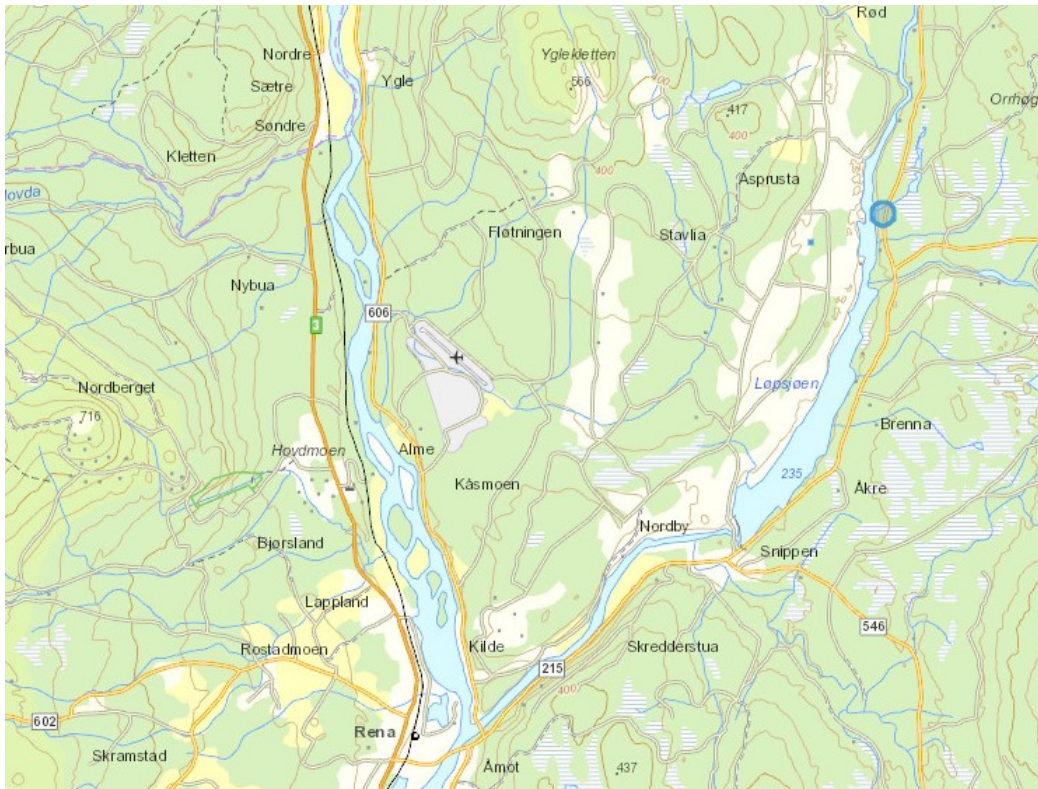
Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Etablering av brønn er allerede foretatt. NVEs miljøtilsyn skal få forelagt detaljerte planer av resterende tiltak som skal gjennomføres. NVEs miljøtilsyn skal godkjenne planene før arbeidet settes i gang.

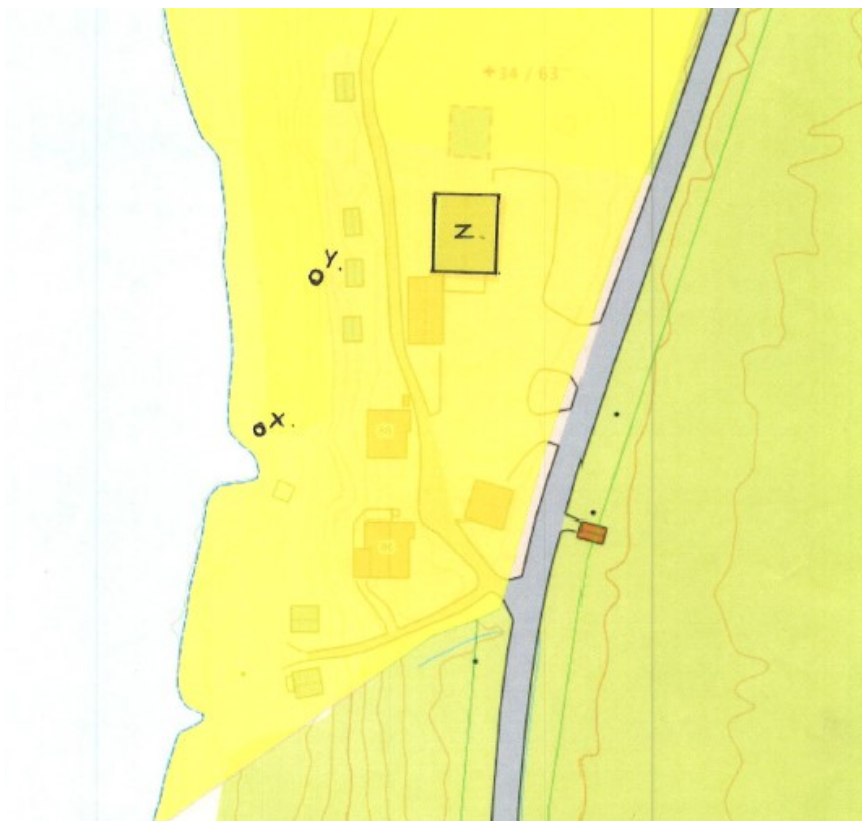
Eventuelt anleggsområde skal ryddes opp på en slik måte at det tilrettelegger for naturlig gjengroing av påvirket areal.

Både midlertidige og permanente tiltak ved eiendommen skal planlegges slik at ferdselen langs Rena ikke blir hindret.

Kart

Figur 1: Oversiktskart. Desetveien 86 ligger i den blå sirkelen.

Figur 2: Detalj kart fra søknaden. X er den gamle brønnplasseringen, Y er den nye. Z er fiskefjøs.